

Ilanngussaq 1

Namminersorlutik Oqartussat inunnut innarluutilinnut najugaqarfimmik neqerooruteqarnissamut siunnersuummit tusarniummut akissutissatut allakkiaq.

Oqartussaasut kattuffiillu il.il. tusarniaavigineqarnerat.

Siunnersuut piffissami 8. aprili 2019-imiit 1. juuli 2019-ip tungaanut tusarniutigineqarpoq.

Tamatuma saniatigut inatsisissatut siunnersuut tusarniutigineqartoq www.naalackersuisut.gl aqquqigalugu tamanut saqqummiunneqarpoq.

Aallaqqaasiut:

Tusarniaanermi akissuteqaatit, teknikkimut kiisalu oqaatsini kukkunernut amigaatinullu tunngasunik imallit, annertunerusumik oqaaseqarfigineqaratik siunnersuummut ilanngunneqarput. Missingersuutip imarisaanut tunngasunik oqaaseqaatillit tusarniaanermi akissutit tiguneqartut tamarmiutillugit issuarneqarput aamma naalackersuisoqarfiiup oqaaseqaatai uingasumik allanneqarlutik.

Siunnersuut pillugu:

Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaat pillugit Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut aalajangersakkanik arlalinnik imaqarpoq, nalunaarutininik Naalackersuisut suliaqartarnissaanut periarfissiisoq Inatsisartut UPA2019-imi ataatsimiinnerminni akueraat. Taamaattumik Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaaqatit pisinnaatinneqarluni Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalackersuisoqarfik inunnik innarluutilinnut najugaqarfissatut neqeroorutit pillugit nalunaarutissamut siunnersuusiornikuuvoq, inatsimmik atuutilersitsinnermi atuutilertussatut naatsorsuutigineqartumik.

Siunnersuut ukununnga tusarniaassutigalugu nassiunneqarsimavoq:

Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune Kujalleq, Qeqqata Kommunia, Avannaata Kommunia, Kommune Qeqertalik, , Isumaginninnermut Naammagittaalliuuteqartarfik, Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi, Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Institutti, Kalaallit Nunaanni Politiit, IMAK (Kalaallit Nunaanni Ilinniartitsisut Kattuffiat), Nunatsinni Perorsaasut Kattuffiat (Suliaqaqatigiit Kattuffiat), Perorsaanermik Ilinniarfik, AK (Atorfillit Kattuffiat), SIK, Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit, Kalaallit Nunaanni Timersoqatigiiffiit Kattuffiat, Meeqqat illersuisuat MIO, Peqatigiiffik Kalaallit Meerartaat, Landsforeningen Autisme Kalaallit Nunaanni immikkoortortaq, kreds Grønland, Isumassortit - (Ulloq unnuarlu angerlarsimaffiit imminut pigisut peqatigiiffiat), Pinerluttunik Isumaginnittut, MIBB (Meeqqat Inuunerissut), Soralak (Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu siunnersuisoqatigiiffiat), INOOQAT (Kalaallit Nunaanni ineriartormikkut akornutillit angajoqqaavisa peqatigiiffiat), ISI (Kalaallit Nunaanni tappiitsut isigiarsuttullu peqatigiiffiat), Kalaallit Nunaanni nappaammik kræftimik akiuiniarfik, KNIPK (Kalaallit Nunaanni Innarluutillit Piginnaanikitsullu Kattuffiat), Angajoqqaqatigiit (Angajoqqaat ADHD-ertunik autismeqartunilluunniit meerallit peqatigiiffiat),

KTK (Kalaallit Nunaanni tusilartut kattuffiat), Sugisaq (Tarnikkut eqqarsartaatsikkullu napparsimasut ilaquataasullu peqatigiiffiat) aamma Innarluutillit illersuisuat Tilioq.

Uku tusarniaanermut akissutinik nassiussaqaarsimapput:

Kommune Kujalleq, Avannaata Kommunia, Isumaginninnermut Naammagittaalliuuteqartarfik, Inuit Pisinnaatitaaffiinnut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi, Tilioq aamma Landsforeningen Autisme - Kalaallit Nunaat.

Uku oqaaseqaateqaarsimangillat:

Inuit Pisinnaatitaaffiinnut Institutti.

Tusarniaanermi akissuteqartut:

1. Kommune Kujalleq

”Kommune Kujalliup inunnut innarluutilinnut najugaqarfissatut neqeroorutit pillugit nalunaarummut siunnersuut atuarpaa.

Kommune Kujalliup atuareerlugu ima oqaaseqaatissaqarpoq:

§ 1, imm. 2, nr. 5, § 2, imm. 1, § 7, imm. 2, nr. 5. § 8 aamma § 9, imm. 1:

Maleruagassat assigiipajaartumik nipeqartut pineqarput, kommunillu kapitalini assigiinngitsuni maleruagassanik assigiiaartunik peqarnissaa pissusissamisoorsorinngilaa."

Akissut: Maleruagassat assigiittutut nipeqarnerisa tunuliaqutaa tassaavoq, nalunaarut paasiuminartunngortinniarlugu atoruminartunngortinniarlugulu ima sananeqaarsimammat, paaqqinnittarfiit assigiinngitsut tamarmik immikkut kapitaleqartinneqarlutik.

”Kisianni kommunip paasinninnera naapertorlugu, najugaqaqatigiiffiit aamma najugaqarfiit illersugaasut kattuffiat pillugu maleruagassat siunnersuutigineqartut inatsisitigut tunngavissaqanngillat.

Ileqqoreqqusat suliarineqarnissaannut piumasaqaatit immikkullu ittumik pisortamik atorfinitsitsinissaq innarluutillit pillugit inatsimmi piumasaqaatigineqanngillat."

Akissut: Inatsimmut § 13, imm. 3-mut nassuiaatini allassimavoq: ”Imm. 3 atorlugu siunnersuutigineqarpoq Naalakkersuisut najugaqaqatigiiffiit pillugit maleruagassiussasut, matumani.....”. Inatsimmut § 14, imm. 3-mut nassuiaatini najugaqarfinnut illersugaasunut atatillugu assinganik allassimasoqarpoq. Allattukkat tamakkiisuunngitsut pineqarput, taamaammat taakku maleruagassat tunngaviusut aalajangersarnissaat pisariaqarsorineqarpoq.

”Taakku piumasaqaatit naapertorlugit najugaqatigiiffiit aamma najugaqarfiit illersugaasut paaqqinnittarfittut ingerlanneqassapput, tamannalu inatsimmi §§ 13 aamma 14-imut naapertuutinnngilaq, taakkunanimi inatsimmi aalajangersakkat suliarineqarnerani najugaqartunut nammineq inigisassaattut nassuiarneqarmata.”

Akissut: Inissiat suussusaat pineqarnerat eqqarsaatigalugu, najugaqartut ulluklut sulinermi kiisalu ulloq unnuarlu ikorfartorneqarnissamik neqeroorfigineqarnissaat piumasaqaataatillugu, sumiiffiit ataasiakkaat matumanilu eqqortunik sulisoqarnissaq sullinniakkanut kikkunnut tulluarnernerusut nalilersorneqartariaqartarput. Taassuma saniatigut inuit najugaqarnissamut neqeroorutigineqartumi najugaqartut ulluinnarni ikorfartorneqarsinnaanissaannut pingaarnertut akisussaasumik pisortaqaarnissaa pisariaqarsorineqarpoq.

”Aamma aalajangersakkat kommunit aqunneqarnerat pillugu inatsimmi § 1-imut naapertuutinnngillat, taannalu naapertorlugu kommunip aaqqissugaanerani pissaaneq kommunalbestyrelsimiippoq.”

Akissut: ”Kommunalbestyrelsip kommunip suliasai aquppai” ima paasineqassanngilaq, maleruagassiortoqarsinnaanani, soorlu kommunalbestyrelsit kommunit suliasaasa aqunneqarnerannut atatillugu iliuuseqassasut.

”Taassuma saniatigut inuit innarluutillit taamaallaat paaqqinnittarfinni najugaqarnissamut neqeroorutunik atuisut ikorfartorteqarnissannut neqeroorut Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaanni artikel 19-imut ataqatigiissinneqarsinnaanngilaq.”

Akissut: Innarluutillit pillugit inatsimmi immikkoortut pingaarnersaat ilaat tassaavoq, kissaatigippassuk inuit innarluutillit sapinngisamik nammineq angerlarsimaffimmiiginnarsinnaasut, taamaattumik inatsit tamanna pillugu arlalinnik aalajangersagaqarpoq. Najugaqarfissatut neqeroorut tassaavoq inunnut innarluutilinnut **neqeroorut**, nammineq angerlarsimaffimmiiginnarnerinik taakkununga navianartorsiortitsinnngippat, neqeroorummut pinngitsaalineqanngillat. Taamaattumik najugaqatigiiffiit aamma najugaqarfiit illersugaasut pillugit aalajangersakkat Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaanni artikel 19-imut akerliunngillat.

”Taamaattumik kommunit najugaqatigiiffiit aamma najugaqarfiit illersugaasut innarluutillit pillugit inatsimmi aqutsisut sulisullu piginnaasatigut pisatsersuinissamut piumasaqaatinut pitsaassusissaannullu nalinginnaasunut tunngaviit naapertorlugit, qanoq ingerlanneqassanersut qanorlu aaqqissuunneqassanersut isummertassapput.”

25.07.2019

Akissut: Nalunaarummi maleruagassat naapertorlugit taamaapportaaq, tassanimi qanoq ingerlanneqassanersut, matumani sullinniakkat kikkunersut allallu pillugit aalajangiisoqarnissaa nassuiarneqarpoq.

”§ 3, imm. 3 aamma § 9, imm. 3:

Kommunit najugaqaqatigiiffiini aamma najugaqarfiini illersugaasuni "Pisortaq" pillugu maleruagassat sulisunik atorfinitsitsisinnaanera innarluutillit pillugit inatsimmi tunngavissaqanngilaq, taassumalu saniatigut kommunit aqunneqarnerat pillugu inatsimmi § 25, imm. 1, nr. 2-mut naapertuutinngilaq, taassuma kingorna aningaasaqarnermut ataatsimiititaliaq kommunip sulisuinut atatillugu sulititsisutut nalinginnaasumik oqartussaaffeqarpoq.”

Akissut: ilanngunneqarpoq.

”§§ 1 aamma 7:

Najugaqaqatigiiffiit aamma najugaqarfiit illersugaasut assigiilluinnartunik pitsaassutsimut piunasaqaasersugaanerat kommunip eqqarsarnartoqartippaa, najugaqarfissatsummi neqeroorutit assigiinngitsuummata. Piunasaqaatit assigiisinnerisigut, najugaqarfissatut neqeroorutit assigiinngitsut marluk assigiinngissutaat milliartussapput.”

Akissut: Ilanngunneqanngilaq. Najugaqarfissatut neqeroorutit tamarmik immikkut aalajangersimasumik nalilersorneqartussaassapput, matumani soorlu najugaqaqatigiiffissap sullinniagai, najugaqaqatigiiffiup periaasii kiisalu suliasut piginnaasaat. Isummerfigisassat aalajangersakkani allassimaannarput.

”§§ 4-6 aamma 9 -12:

Namminersortumi aqutsivimmi ingerlatsivimmilu akisussaasussamik "Pisortaq"-mik atorfinitsitsinissamut maleruagassat isumaginninnermi aqutsinermut peqqussummi § 6, imm. 1-imut naapertuutinngillat, innarluutillit pillugit inatsimmi taamatut inummut akisussaaffiliinissamut tunngavissaqannginnera pissutigalugu.”

Akissut: Inatsimmi §§ 13-14-imi taannarpiaq pillugu maleruagassiornissamut tunngavissaqarpoq.

”§§ 13 aamma 14:

Kommune aalajangersimasunik kaammattuuteqassaaq, kisianni eqqaasitsissutigissavaa Namminersorlutik Oqartussat ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiini nakkutilliinissamut akisussaaffik ingerlatsinissamullu akisussaaffik immikkoortinneqarnissaat tunngaviatigut ajornartorsiutigineqarmat.”

Akissut: Ingerlatsineq nakkutilliinerlu maanna imatut avissaartinneqarput, Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik ingerlatsinermut akisussaasuvoq nakkutilliinissamullu naalakkersuisoqarfimmi

25.07.2019

immikkut immikkoortortamik pilersitsisoqarluni, taassumalu ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit kommuninilu immikkoortortat nakkutilliiffigisassavai.

"§ 18, imm. 2:

Kommunip kaammattuutigaa "inissiinissamat aalajangiineq"-mut taarsiullugu "tigusarinnineq tigummigallagaanerluunniit pillugu aalajangiineq"-mik allanneqassasoq.

Kommunip kaammattuutaanut pissutaavoq "inissiineq" pinerluttulerinermi inissiinertut nipeqarmat paaqqinnittarfimmilu inissiinermi pinerluttulerinertut inissiineq peqqinnissaqarfimmut kommunimuunngitsoq attuumassuteqarluni, pinerluttulerinermut inatsimmi § 240 takuuk."

Akissut: Aalajangersagaq nalunaarummiikkunnaarpoq, pissutigalugu inatsimmi § 51-imiimmat § 52-imilu.

2. Avannaata Kommunia

"Inunnut innarluutilinnut najugaqarfissatut neqeroorut pillugu siunnersuutip tusarniutigineqarneranut oqaaseqaatit.

Siunnersuummut atatillugu paasiuminaatsitaqarpunga, kisianni naatsorsuutigaara tamanna pillugu kingusinnerusukkut paasissutissanik saqqummiussisoqarumaartoq. §1 - § 6-imut atatillugu takusinnaavara kommune atorfinitsitsisoqarnissaanut oqartussaasuusoq. Kiisalu pisortaq ulluinnarni aqutsisuussasoq. Massakut ulluinnarni aqutsisut atorfiinut pissutsit allanngortinneqarneri pillugit paasissutissat kommuninut tunniunneqartariaqarumaarput."

Akissut: Kissaat akuerineqarpoq, pissutigalugu pisortap atorfinitsinneqarneranut pissutsit ilitsersuummi saqqummiunneqartussami nassuiarneqarumaarmata.

"Najugaqarfiit illersugaasut pillugit immikkoortoqarpoq § 17, imm 2. Taassuminnga sanaartornissamat siunnersuut saqqummiussaq pillugu apeqqut pineqarpoq. Sanaartugaq taamaattoq pisariaqarpoq. – Naggataatigummi ilaqutariinnermut immikkoortortaqaqfik inuup immikkut nakkutigineqarnissaanut akiliisussaavoq. Aamma iluatsitsilluta inummut inissamik nassaassagutta, pineqartup ingerlaqqinnissaata/ illoqarfimmit aallarnissaata tungaanut ulloq unnuarlu ikiorneqartussamik."

Akissut: Aalajangersagaq siunnersuummit peerneqarpoq. Ajornartorsiut ilitsersuummi saqqummertussami nassuiarneqarumaarpoq.

"Tamanna pisarpoq politiit, napparsimavik ilaqutariinnullu immikkoortortaqaqfik suleqatiginerisigut. Tamanna aalajangersaavigilluarneqarsimanngitsoq nalunaarummi maani

25.07.2019

eqqarsaatigilluarneqareersimavoq. Aamma ingerlatsivimmi inuit assingusut maani siunnersuummi nassuiarneqartutut, inissiinissamut pisussaaffeqarluta, annertuumik akisussaaffimmik tigusiuartariaqarluta. Tamatigullu uunga innarluutilinnut tunngasuni missingersuummut aningaasassaqartanngilagut.

Taamaammat maanna isumasioqatigiinnermi qaqinneqarsimanera pitsaavoq, tassungalu atatillugu nalunaarummut siunnersuuteqartoqarumaarpoq.”

Akissut: Oqaaseqaatigineqartut tusaatissatut tiguneqarput.

3. Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqarfik

”Namminersorlutik Oqartussat inunnut innarluutilinnut najugaqarfimmik neqerooruteqarnissamut siunnersuutaa"-nut tusarniaanermut Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqarfiup allattoqarfiata akissutaa.

Atuisartoqarnermut Unammilleqatigiinnermullu Aqutsisoqarfik, Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqarfimmut allattoqarfiusoq (matuma kingorna allattoqarfik) siunnersuummut oqaaseqarsinnaanissamut qujavoq.

Oqaaseqaatit nalinginnaasut:

Allattoqarfiup oqaatigaa "Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik"-up aqqa "Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfik"-inngorlugu allanngortinneqarsimasoq. Tassunga taarsiullugu "Naalackersuisut" allassimasinnaasog allattoqarfiup siunnersuutigaa.”

Akissut: Ilanngunneqanngilaq. Naalackersuisut Isumaginninnermut Aqutsisoqarfeqarnissamut inatsisitigut pisussaataapput. Taamaammat ”Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik” taaguutitut atituunngitsorli allassimaannassaaq.

”Allattoqarfiup oqaatigaa § 5-imi nr. 1-3 kalaallisuunngortitassaq amigaataasoq.”

Akissut: Oqaaseqaat tusaatissatut tiguneqarpoq.

"Aalajangersakkanut ataasiakkaanut oqaaseqaatit:

§ 17, imm. 1 pillugu

Aalajangersagaq naapertorlugu ulloq unnuarlu neqeroorut matoqqasoq, piumasaqaatit §§ 14-15 naammassinerisa saniatigut, ulloq unnuarlu neqeroorutitut matoqqasutut immikkut akuersissummik peqassaaq.

Ulloq unnuarlu neqeroorutitut matoqqasunut tunngatillugu soorlumi immikkut akuersissut oqaatigineqarnikuunngitsoq, inunnut innarluutilinnut najugaqarfissatut neqeroorummut tunngatillugu nalunaarummut siunnersuummi oqaatigineqarnikuunngilaq, soorlu aamma inuit innarluutillit tapersorsorneqarnissaannut inatsimmut nutaamut siunnersuummi oqaatigineqarnikuunngitsoq.

Akuersissutip suna siunertarineraa, kiap immikkut akuersissut tunniutissaneraa aammalu suut piumasarineqarnersut/piumasaqaatit naammassineqassanersut erseqqissarneqarsimangillat. Taassuma saniatigut akuersissut utertinneqarsinnaanersoq ersarluppoq.”

Akissut: Aalajangersagaq siunnersuummit peerneqarpoq.

"Allattoqarfik taamaalilluni siunnersuummut allanik oqaaseqaatissaqanngilaq."

4. Tilioq

Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalackersuisoqarfiup Innarluutillit Illersuisoqarfiat qinnuigisimavaa "Inunnut innarluutilinnut najugaqarfissatut neqeroorutit pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat"-nut oqaaseqaateqassappat oqaaseqaateqaqqullugu. Naalackersuisoqarfiup missingersuutaa tunngavigalugu, Innarluutillit Illersuisoqarfiata Naalackersuisoqarfimmud malugeqqussavaa inunnut innarluutilinnut najugaqarfissatut neqeroorutit pillugit attartornermut inatsimmi maleruagassat malinneqartussaammata. Taamaattumik isumaqatigiissuteqartut (innuttaasut najugaqatigiiffinni najugaqarfinniluunniit najugaqartut kommunilu) akornanni attartornermut isumaqatigiissuteqassapput, ineqarnermullu akiligassat aalajangersarnissaannut maleruagassat nalinginnaasut eqqarsaatigineqassapput. Tassunga atatillugu malugeqqussavarput ineqarnermut akiligassat qaffannissaannut kalerriinissaq pillugu kommunip aalajangiinera pillugu naammagittaalliuut Ineqarnej pillugu maalaaruteqartarfiup suliarimmagu 28. novembari 2018-imi aalajangiissutaa. Aalajangiineq pillugu sukumiinerusumik paasissutissat aua.gl-imi nassaarineqarsinnaapput”

Akissut: Ilanngunneqanngilaq. Attartornissamut inatsit inatsisip atuuffiginngisaanoortunik imaqarpoq, susasaqarfimmullu allamut tunngassuteqarlutik.

5. Landsforeningen Autisme - Kalaallit Nunaat

”§ 4, imm. 2 aamma § 10, imm. 2: ilaqtutanut attaveqatigisartakkanullu attuumassutit attatiinnarsinnaallugit

Oqaaseq '-sinnaallugit' atorneqarpoq najugaqarnissamut neqeroorut ilaqtutanut attaveqatigisartakkanullu attaveqartarnissanut akisussaasuunnginniassammat, tassa imaappoq,

25.07.2019

tamanna qulakkiigassarinnngilaat. Ilaquttanut attaveqaqatigisartakkanullu attaveqarsinnaaneq inatsisitigut allatigut qulakkeerneqanngippat, oqaaseq '-rtussaallugit'-mik taarserneqartariaqarpoq.

Taassuma saniatigut ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinni najugaqartut ilaquttanut attaveqaqatigisartakkanullu attaveqarsinnaanerannik attatsitsineq allaaserineqanngilaq – allassimasariaqaraluarpoq.”

Akissut: Ilanngunneqanngilaq. Najugaqarfimmi ineqartut ATTAVEQARSINNAANISSAAT pisortap QULAKKIISSAGAA allassimavoq. Taamaattumik najugaqarfissatut neqeroorutit pisussaaffeqarput, najugaqartulli ataasiakkaat tamassuminnga atuinissartik namminneq aalajangissavaat. Aalajangersagaq aqcutigalugu tamanna periarfissaavoq.

”Kapitali 3 – Ulloq unnuarlu neqeroorut-mi § 4, § 5 aamma § 6 uteqqinneqartariaqarput”

Akissut: ilanngunneqarpoq.